

POSITION PAPER

Aan: Tweede Kamer commissie voor VWS
Datum: 9 juni 2023
Nummer: 23-022
Betreft: T.b.v. het rondetafelgesprek over de Hervormingsagenda jeugd 19 juni

Noot vooraf: tijdens het schrijven van dit paper zat de Hervormingsagenda nog in de consultatiefase bij alle betrokken partijen, zo ook bij MIND. Een definitief besluit verwachten wij omstreeks 14 juni te nemen.

Onze rol bij Hervormingsagenda Jeugd

MIND, leder(In) en de NJR vormden de 'hoek cliënten/naasten' ofwel kinderen, jongeren en gezinnen in de 'vijfhoek' die betrokken was bij het opstellen van de Hervormingsagenda Jeugd (HAJ). De andere 'hoeken' werden gevormd door VNG, Rijk (VWS), aanbieders en professionals.

MIND onderschrijft de inhoudelijke ambities en doelen van de HAJ. Ontwikkelingen die wat ons betreft echter een *negatieve impact* hebben op de realisatie van deze doelen en ambities, zoals verdere bezuinigingen, het normeren van de behandelduur of het invoeren van een eigen bijdrage, kunnen *niet rekenen op onze steun*.

We zullen vanuit onze rol en taak als collectieve stem van jeugdigen, gezinnen en ouders meewerken aan de uitvoering. En we zullen vanuit onze specifieke verantwoordelijkheid de uitvoering en naleving van de afspraken nauwgezet en constructief-kritisch volgen. Dit doen we in samenspraak met onze achterban van vertegenwoordigende organisaties van jeugd en ouders.

Diverse jongeren en organisaties zijn betrokken geweest in de werkgroepen van de hervormingsagenda. In de uitvoering is het belangrijk dat de jongeren en de diverse organisaties die hierachter zitten voldoende gefaciliteerd worden om daadwerkelijk deel uit te maken van het proces rondom de uitwerking. MIND heeft de ambitie om, samen met de andere betrokken partijen, het boemerangbeleid van de afgelopen 50 jaar te doorbreken.¹ Onze kinderen en hun gezinnen verdienen dat.

Om te kunnen monitoren of we op koers liggen om de gewenste resultaten te bereiken, zijn duidelijke en meetbare doelen nodig. Het perspectief van jongeren en gezinnen moet leidend zijn bij (het stellen én beantwoorden van) de vraag, wat effectieve hulp is. Merken zij verbetering in hun leefwereld? Is de kwaliteit van zorg en de kwaliteit van leven omhooggegaan? Hiertoe zullen we, binnen de opgave 'kwaliteit en effectiviteit/leren en verbeteren' uit de HAJ, aan de slag gaan met de zogenoemde (nog te ontwikkelen) 'leefwereldtoets'.

Het mag duidelijk zijn dat de eerste resultaten niet pas in 2030 zichtbaar moeten zijn. MIND wil vaart maken met de implementatie van de HAJ, zodat de eerste verbeteringen als snel merkbaar zullen zijn voor jeugdigen en hun gezinnen.

¹ [Boemerangbeleid | Sharon Stellaard](#)

Onze visie op de jeugdhulp

We hebben een aantal aandachtspunten met betrekking tot de invulling van jeugdhulp:

- ➔ Wat MIND betreft moet de grens van 18 jaar uit de Jeugdwet, zeker voor jongeren met een complexe zorgbehoefte. MIND pleit ervoor dat deze wordt opgerekt naar 23.
- ➔ De aansluiting met volwassenenzorg kan en moet veel beter worden georganiseerd. Er moet gezorgd worden voor een goede overdracht. Hiervoor verwijzen wij naar de zogenoemde 'Big 5' van onze lidorganisatie ExpEx.² Deze staat nu ook vermeld in de HAJ.
- ➔ In lokale teams moet zowel ervaringskennis als specialistische kennis geborgd zijn.
- ➔ Hulpverleners moeten worden toegerust om vanuit het bredere (familie-) beeld, systemisch, te kijken naar de hulpvraag. Daarbij hoort ook aandacht tijdens de behandeling voor informele steunfiguren/netwerken rondom het gezin.
- ➔ Hulpverleners moeten worden toegerust en geholpen om problemen in een gezin die op meerdere vlakken in het sociaal domein spelen adequaat aan te kunnen pakken. Hiervoor is het nodig dat de verschillende domeinen binnen gemeente en regio's beter samenwerken om daadwerkelijk regie voor zinvolle hulpverlening in het jeugddomein te leveren.
- ➔ Het klachtrecht moet beter worden geregeld in de jeugdhulp. Het is nu vaak nog te moeilijk om een klacht in te dienen.

Beschikbaarheid specialistische zorg en complexe zorg

In veel rapporten is ervoor gepleit dat de specialistische en complexe jeugd-ggz op een ander niveau moet worden ingekocht (regionaal dan wel landelijk) waardoor deze vorm van zorg veel beter beschikbaar wordt. Zorgpunt voor MIND is evenwel de schaarste van het hulpaanbod in de tweede en derde lijn, evenals het tekort aan professionals in de jeugdhulp. Hierdoor komt veel terecht op het bordje van lokale teams. Om de beschikbaarheid te verbeteren zullen beide moeten worden opgelost. Een deel van die oplossing kan komen uit de verbreding naar het maatschappelijk veld en goede communicatie tussen de betrokken partijen. Jongeren zijn nu vaak de dupe van het 'getouwtrek' tussen gemeenten en instellingen. We verwachten dat de AMvB die nog in de pijplijn zit hier een positieve impuls aan gaat geven. We kijken met belangstelling uit naar het voorstel.

Mentale gezondheid op alle beleidsterreinen

MIND pleit voor een mentaal gezonde samenleving, voor iedereen ongeacht leeftijd. Onze droom is dan ook:

Wij leven in een samenleving waarin wij psychische gezondheid koesteren, daarin investeren en alles doen om onnodig psychisch leed te voorkomen. Iedereen die nu of in de toekomst te maken heeft met psychisch leed kan rekenen op begrip, ondersteuning en goede zorg.³

² [De Big 5 voor een stevige basis – Stichting ExpEx](#)

³ [MIND Meerjarenbeleidsplan 2020-2025](#)

Om dit te bereiken is een ‘mental health in all policies’ benadering nodig. Immers, mentale gezondheid strekt zich uit over alle levensdomeinen. MIND bracht hiertoe het [Deltaplan Mentale Gezondheid](#) uit.

Specifiek voor jongeren ijveren we voor aandacht voor het bespreekbaar maken van het onderwerp mentale gezondheid in het onderwijs (bijvoorbeeld via de [MIND Young Academy](#)), het creëren van een mentaal gezonde leeromgeving (<https://gezondegeneratie.nl/mentale-gezondheid/>) via laagdrempelige inloopvoorzieningen voor jongeren (<https://inloopalliantie.nl/>), voor digitale en telefonische (zelf-)hulptools (gebundeld in <https://jongerenhulponline.nl/>) en voor aandacht voor mentale gezondheid bij sport en andere vrijetijdsbesteding waar jongeren samenkomen. Bestaande initiatieven die bewezen succesvol zijn, kunnen daartoe worden opgeschaald. Onder andere [MIND Us](#) werkt hieraan.

Inzicht en toezicht

MIND benadrukt al jaren het belang van actueel inzicht in de wachttijden in de jeugd-ggz op zowel regionaal als landelijk niveau, zodat inzichtelijk wordt hoe lang de wachtlijsten zijn per type aandoening, ggz-aanbieder en per regio. De NZA en het IGJ zouden wat ons betreft een belangrijke rol kunnen krijgen om deze wachttijdgegevens periodiek, bijvoorbeeld per maand, inzichtelijk te maken, zodat er sturingsinformatie beschikbaar komt en de wachttijden kunnen worden teruggedrongen tot aanvaardbare normen (zoals de treeknormen binnen de Zorgverzekeringswet). Deze treeknormen moeten ook wettelijk worden vastgelegd. Doordat deze informatie momenteel nog versnipperd beschikbaar is binnen de gehele jeugdhulp, is het moeilijk om vraag en aanbod adequaat te ‘matchen’.

Daarnaast wil MIND dat het toezicht op de kwantiteit en kwaliteit van de jeugdhulp verbetert. Hiervoor is verstrekkende samenwerking tussen toezichthouders nodig. MIND vindt het huidige samenwerkingsprotocol⁴ tussen de NZA en de jeugdautoriteit (JA) onvoldoende. Niet alleen de gemeenten, het Toezicht Sociaal Domein, maar ook de NZA hebben hierbij een rol te vervullen. Gemeenteraden moeten beter kunnen worden uitgerust voor hun (immers omvangrijke) taak op dit gebied. En er moet een goede samenwerking zijn tussenlokaal, regionaal en landelijk toezicht op de inkoop en uitvoering van de jeugdhulp, met heldere en meetbare afspraken over wat dat toezicht dient te omvatten. Op al deze niveaus dient het cliëntenperspectief betrokken te zijn om dit mogelijk te maken.

⁴ [Staatscourant 2022, 8080 | Overheid.nl > Officiële bekendmakingen \(officielebekendmakingen.nl\)](#)